

(doğru, doğruca, doğrudan doğruya —), *rectū cursū petō, ere.*
giydirmek, *vestiō, ire; induō, ere, uī, ūlum.*
giyinmek, *induō, ere, uī, ūlum acc. veya abl.; vestiō, ire.*
giyiniş, *ornātus, ūs, m.*
gizlemek, *cēlō, l.; condō, ere, didī, ditum; dissimulō, l.*
gizlice, *clam; furtim.*
göğüs, *pectus, oris, n.*
göğüs göğüse, *comminus, adv. — harbetmek, comminus pugnō, l.*
gümmek, *sepeliō, ire, iī veya ivi, sepultum.*
gündermek, *mittō, ere, mīsi, missum.*
 (geri-) *remittō, ere;*
 (yardım için-) *submittō, ere, acc. ve dat.; mes. cōpiās Caesarī submittit.*
gönüllü olarak, *ultrō.*
göre, (= —, muharrirler için), *apud, acc.*
 (muahedeye-) *ex foedere.*
görmek, *videō, ere, vidī, vīsum.*
görünmek, *videor, ēri, vīsus; appareō, ere.*
göstermek (ortaya çıkarmak, teşhir etmek), *ostendō, ere dī, sum veya tum.*
 (gösteriş yapmak), *ostentō l.*

(işaretle göstermek ve bir yol v.s. yi göstermek) *dēmōnstrō, l.*
 (ortaya koymak, meydana koymak), *exhibeō, ere.*
 (bir vasıf göstermek), *praestō, āre; mes. praestāre virtūtem veya sē praebēre fortē.*
gölmek (alıp-), *auferō, ferre, abstulī, ablātum; abripiō, ere, ripuī, reptum;*
 (dışarı-), *edūco, ere, dūxi, ductum.*
 (yok etmek), *dēleō, ere, evi, etum; cōficiō, ere, fecī, factum.*
göz, *oculus, ī, m.*
göz yaşı, *lacrima, ac, f.*
gözcü, *explorator, ōris, m.; speculātor, ōris, m.*
gözden geçirmek, *recōnseō, ere, uī, cēsum.*
göze almak (teblikeyi-), *periculum subeō, ire.*
gözetmek, *tueor, ēri, tūtus, veya tūtus.*
gözüne ilişmek, *cōspiciō, ere, spexī, spectum; cōspicor, l.*
gözünü korkutmak, *iniciō terrōrem, dat.*
gurup (= güneşin batması), *sōlis occāsus, ūs, m.*
gurur, *superbia, ae, f.*
gücendirmek, *offendō, ere, fendī, sensum, acc.; displicēō, ere, dat.*

gülmek, *rideō, ere, risi, risum gülümseme, risus, ūs, m.*
gülümsemek, *subrideō, ere, risi.*
gümüş, *argentum, ī, n.*
gün (her-), *quotidiē.*
 (iki-müddetle), *biduum.*
 — ağarınası, *prīma lūx.*
günah işlemek, *peccō, l.*
günde (iki-), *biduō.*
günden güne, her gün, *in diēs.*
gündüz vakti, *gündüzün, interdū*
güneş, *sōl, is, m.:*
 güneşte, gün ışığında, *in sōle.*
 güneşin batması, *sōlis occāsus, ūs, m.*
 güneşin doğmasından, *ab sole ortō.*
güney, *meridiēs, ēi, m.*
güruh, *turba, ae, f.*
güven, *fidūcia, ae, f.*
güvenen, *güvenerek, frētus, a um, abl.*
güvenmek, *confidō, ere, confisus sum, dat.*
güzel, *pulcher, ehra, chrum*
güzellik, *pulchritūdō, inis, f.; forma, ae, f.*
güzide kısmı (ordunun-), *rōbur, oris, n.*
haber, *nūntius, ī, m.;*
 ne haber? *quid novi?*
 — aldı, *certior factus est veya cognōvit.*

— vermek, *certiōrem (aliquem) faciō, ere, fecī, factum; nūntiō, l.; referō, ferre, rettuli, relātum.*
 Beni görmeğe *veya* bana geleceğini haber verdi, *certiōrem mē fecit sē ad mē ventūrum.*
habersiz (—den-), haberi olmadan, *insciūs, a, um,*
 haddinden fazla, *nimis, adv. nimius, adi;* praeter modum
 hafif silâhli birlikler, *levis armātūra* (toplu olarak).
hain, *prōditor, tris, m.; perfidus, ī, m.*
hainlik, *prōditiō, ūnis, f.*
 — etmek, *prōdō, ere, didī, ditum;*
 hainlikle itham etmek, *māestātis (prōditiōnis) accūsō, l.*
 hakaret, *iniūria; contumēlia, ae, f.*
hak etmek, *mereō, ere; mereor, ēri.*
hakikat, *adi. vērus* kullanınız.
 hakikatı söylemek, *vēra loquor, ī, locūtus.*
hakikaten, *quidem; sorularda: num.*
hakikatte, *rēvērā.*
hakiki, *vērus, a, um.*
hâkim, *iudex, dicis, m.*
hakimiyet, bak, kuvvet.
 (mutlak-), *summa imperiī.*
 Roma hakimiyetini kabul

etmek, populi Rōmāni imperiō obtemperō, l.
hakimiyeti altına almak, subigō. ere, egī, actum;
in potestatem redigō, ere, ēgī, actum;
hakimiyeti altına girmek, in dēditōnem veniō veya in fidem ac potestatem sē permittere;
hakimiyeti altında kalmak, in officiō permanēō. ėre: hakimiyeti altında tutmak, aliquem in officiō continēō, ėre.

hakir görmek, despiciō, ere, spexī, spectum; spernō, ere sprevi, spretum; aspernor. l.; contemnō, ere, tempsi, temptum.

haklı olarak, iūre
haksız, iniustus, a, um; iniquus, a, um.

haksızlık, iniūria, ae, l.
ona haksızlık yapmak, committō iniūriam in eum; onlar tarafından haksızlığa maruz kalmak, accipiō iniūriās ab eis;
Helvetius'lar tarafından Romalılara yapılan haksızlıklar, Helvetiōrum iniūriae populi Rōmāni.

hālā, etiam nunc; adhuc.
halāskār, servātor, ōris. m.

halk, plebs, plebis, f.; populus, i. m.;

multitudō, inis, f.
(siyasi mânada bir millet) populus, i, m.

(millet, ırk), gēns, entis, f.
(kabile, umumiyetle uzak, iptidai kabileler için), nātiō ōnis, f.

(soy, aile), genus, eris, n.; mes, nōbili genere ortus.

hangi? *adi.*, quī, quae, quod?
hangisi (iki şeyden)? *uter, ultra, utrum?*

hapis, hapisane, carcer, eris, m.; vincula, ōrum, n. pl.

hapsetmek, hapse atmak, in carcerem (vincula) coniciō, ere, ieci, iectum.

hararet, color, ōris, m.

harb etmek, pugnō, l.; proelior, l.; bellum gerō, ere, gessi, gestum (cum).

(-e kerk-), bellum inferō; (uzaktan oklar ve mızraklarla-) eminus (telis, iaculis) pugnō. l.

(göğüs göğüse-), comminus pugnō. l.

(yerde-), pedibus pugnō. l.
(at üstünde-), ex equis pugnō. l.

harb ilân etmek, bellum indicō, ere, dixi, dictum.

harb gemisi, navis longa.

harb malzemesi, **harb âletleri**, apparatus (*sing.*) bellī.
harb nizamında, aciē (instructō)

harb sahası, sēdes belli.

harb sanatı, ars militāris

harb saffi, aciēs, eī, f.

harbe, pelum, i, n.

harbe başlamak, belli initium faciō, ere, feci, factum.

harbe devam etmek, bellum dūcō; prōdūco, ere, duxi, ductum.

harbe tekrar başlamak, harbi tazelemek, bellum redintegrō, l.

harbi bitirmek, bellum cōficiō; linem belli faciō, ere, feci, factum.

harbi idare etmek, sevk ve idare etmek, bellum administrō, l.

harbi uzatmak, bellum dūcō, ere, duxi, ductum.

harbin sevk ve idaresi, kontrollü, tōtius belli summa; summa imperiī.

hareket, discēssus, ūs, m.; profectiō, ōnis, f.

— etmek (—yola çıkmak), proficiscor, i, profectus;

(bir ūmit v. s. ile —), adducor, i, ductus; (davranmak), agō, ere, ēgī, actum; mē gerō, ere.

harekete getirmek, excitō, l.

harf, littera, ae, f.

haricinde, extrā, acc.

hariçte, foris.

haris (bir şeye haris), avidus, a, um, gen.

hasat, messis, is, f.

hasretmek (bir şeye kendini —), studeō, uī, ėre, dat.

hasta, aeger, aegra, aegrum. — olmak, aegrotō, l.

hastalık, morbus, i, m.

hat (muharebe hattı), aciēs, eī, f.

bütün hat boyunca, tōtā aciē.

hatâ, culpa, ae, f.

— etmek, errō, l.

hatıra, hatırlama, memoria, ae, f.

hatırlamak, repelō, ere, ivi, itum, acc.; reminiscor, i, gen.; meminī, isse; ve recordor, l. (şahıs: gen.; şey: gen. veya acc.);

Hatırlayorum, vēnit mihi in mentem.

hatırlatmak, admoneō, ėre, acc. ve gen.

hatip, ōrātor, ōris, m.

hatlar (askeri), mūnitiōnēs, f. pl., mūnimenta, n. pl.

hattâ, etiam; hattâ... bile + menli, nē... quidem

Hattâ bir arkadaşın hatırı için bile yalan söylememeliyiz, nē amici quidem causâ

mentiri dēbēmus.

(vel yalnız *superl.* ile kullanılır).

hava (fırtına) çok şiddetlidir, magna est vis tempestatis.

havale etmek, referō, ferre, tulī, lātum.

havalı (iyi—), havası iyi, sağlam, salūber, bris, bre.

havallı, regiō, ōnis, f.

hayat, vīta, ae, f.

hayatını bağışlamak, aliquem (incolumem) cōnservō, 1. Hayatları bağışlandı, cōnservātī sunt; hayatını bağışlaması için yalvarmak, mortem deprecor, 1.

hayatını tehlikeye koymak veya atmak, periculum capitis subeō, ire, ii, itum; hayatına son vermek, vitam eī ēripiō, ere, ripuī, reptum.

hayatta, vīvus, a, um; babasının hayatında, patre vīvō.

haydut, latrō, ōnis, m.

hayran kalmak, hayranlık hissetmek, hayranlıkla karşılamak, mīror, 1.

hayret içinde, hayretler içinde, attonitus, a, um; obstupefactus, a, um.

hayret verici, mirābilis, e; mirus a, um; insignis, e; praeclārus, a, um.

hayvan, bēlua, ae, f.

— otlatmak, pābulor, 1.

hazır, parātus, a, um (ad) — olmak (= bir yerde bulunmak), adesse, dat.

hazırlamak, hazırlık yapmak, parō; comparō, 1. hareket için (yola çıkmak için) bütün hazırlıkları yapmak (her şeyi hazırlamak), omnia parāre ad proficiscendum; bütün hazırlıklar yapılmış, her şey hazırlanmış, omnibus rēbus parātis.

hazın, tristis, e; funestus, a, um.

hazine, thēsaurus, i, m.

hediye, donum i, n.: mūnus, eris, n. — etmek, donō, 1.; donō dāre.

hem... hem, et... et. hem oğlan hem kız. et puer et puella.

hemen, statim. (— aşağı yukarı), ferē; hemen her gün, cotidiō ferē; hemen hepsi, omnēs ferē.

hemen hemen, paene; prope; ferē. Hemen hemen tahrip edildi, paene dēlētum est.

hendek, fōssa, ae, f.; — yapmak, fōssam dūcō, ere, dūxī, ductum.

henüz, (+ menfi), nōndum; adhūc nōn.

hep, hepsi, omnis, e; bir kişiye varıncıya kadar hepsi, omnēs ad ūnum.

her, herbir, (her hangi bir sayı): quisque (iki şeyde): uterque. (her birine ayrı ayrı, birer birer): singulī; mes., singulōs interrogāvit, her birine ayrı ayrı (birer birer) sordu.

her gün, quotidiē.

her iki, ambō, ae, o; uterque (*gen.* utriusque, *dat.* utrique) Her iki çocuk da yaptı, puer uterque fecit. Her iki kız da yaptı, puella utraque fecit. Buradaki (her iki) ifadesinin Lâtince *sing.* olarak kullanıldığına dikkat etmelidir. — tarafta, utrimque. — yandan, utrimque

her istikamette, pāssim.

her kaç defa, her oluşunda, quotiēs.

herkes müttefiktir, cōnstat; cōnstat inter omnēs.

her kim, her ne, quisquis quicquid, ve quicumque, quaecumque, quodcumque.

her ne kadar, etsī (sī gibi *indic.* veya *subi.* ile); cum (*subi.* ile); bazan *part.* ile.

her sene, quotannis.

her suretle, omni modō.

her şey, omnia.

her yandan, her taraftan, ab omnibus partibus; undique.

her yerde, ubique.

hesap ederek (düşünerek), rātus (reor).

heves, studium, i, n.

heykel, statua, ae, f.

hezimet, clādēs, is, f. hezimete uğratmak, clādēm inferō, dat.; prōlligō, 1. hezimete uğramak, clādēm accipiō, ere.

hırs, avāritia, ae, f.

hırsız, fūr, fūris, m. f.

hırsızlık, fūrtum, i, n.

hızlı, celer, celeris, celere.

hicret etmek, dēmigrō, 1.

hiç bir, nullus, a, um. (menfi cümlelerde): ullus, a, um — kimse, nēmō (*acc.* nēmīnem, *gen.* ve *abl.* yok), m. f. — şey, nihil — suretle, haudquāquam.

hiç faidesi yoktur, hiç bir şeye yaramaz, minime prodest.

hiç olmazsa, certē; saltem.

hiç şüphesiz, sine dubiō.

hiçe, hiç pahasına, nihilī.

hiçe saymak, hiç kıymet vermeyek, flocci vega nihili faciō.

hiddet, ira, ae, *f.*
hiddetlendirmek, laccessō, ere, lvi, ilum.
hiddetlenmek, irāscor, i, irātus, *dat.*
 hiddetlenerek, irātus; irā commōtus, a, um.
hikāye, lābula, ae, *f.*
 — etmek, narrō, 1.
hilāfına (ümidî —), praeter spem.
 (tahminî—), praeter opiniōnem.
hile, dolus, i, *m.*; ars, artis, *f.*
himaye, praesidium, i, *n.*
 — etmek, onu himaye ediyorum, praesidiō eī sum veyā tueor eum.
 — teşkil etmek, praesidiō esse.
 himayesi altında olmak, fidem (alicuius) sequor, i, secūtus.
hissetmek, sentiō, ire, sēnsi, sēnsūm.
hitabetmek, hitaben söz söylemek. nutuk irat etmek, contiōnor apud; alloquor, i, locūtus.
 (askerlere —), contionāri apud milītēs veyā cohortāri kullanırız.
hizmet etmek veyā görmek, (askerî) stipendia mereō, ēre. (stipendium = askerî ücret)
hizmetçi, ancilla, ae, *f.*; ministra, ae, *f.*; famula, ae, *f.*

hoca, magister, tri, *m.*
hoş, iucundus, a, um.
hoşa gider, iuvat, *acc.*; libet, *dat.*; placet *dat.*; hoşuma gider, mihi placet.
hoşa gitmemek, displiceō, ēre *dat.*
hoşça kal, valē (valere'nin imper.)
horlamak, stertō, ere.
höyük, tumulus, i, *m.*; agger, geris, *m.*
hudut, finēs, ium, *m. pl.*
hurafe (dinî-) superstitiō, ōnis *f.*
hücum, impetus, ūs, *m.*
 — etmek, oppugnō, 1. (şehir, ordugāh v.s. ye); aggredior, i, grēssus; adior, iri, adortus; signa inferō in, *acc.*
 (düşmana cepheden -etmek), adversis hostibus occurrō, ere curri (cucurri), cursum.
 (düşmana arkadan -etmek), hostēs aversōs (a tergō) aggredior;
 (üzerine atılmak, saldırmak) impetum faciō in (*gen. dat. abl. pl.* için impetus yerine incursiō kullanmalıdır), (son süratle -etmek), cursū (in hostēs) ferrī.
 (dört nala -etmek), citātō equō (in hostēs) ferrī.
 — eden, oppugnātor, ōris, *m.*

hücumu dayanmak, mukavemet etmek, impetum sustineō, ēre, tinui, tentum;
 hücumla zaptetmek, expugnō, 1.

hükmetmek, regō, ere, rēxī, rēctum; regnō, 1.

hüküm, iudicium, i, *n.*

hükümet, ii qui reipublicae praesunt;

ii qui rempublicam administrant; magistrātūs, uum, *m. pl.*

hür, liber, era, erum.

hürriyet, libertās, ātis, *f.*

hürriyete kavuşturmak, liberō, 1.

ılık, tepēns, entis.

ışık, lūmen, inis, *n.*;

ışığı söndürmek, lūmen extingō, ere, stīnxī, stīnctum.

ırk, bak, halk.

ıssız, dēsertus, a, um.

ıstırap, dolor, ōris, *m.*

iade etmek, reddō, ere, reddidī, redditum.

iaşe işiyle meşgul olmak, iaşe temin etmek, rem frumentāriam comparō, 1; rei frumentāriae prōvideō, ēre.

icabetmek, dēbeō, ēre.

icbar etmek, cōgō, ere, cōēgī, cōactum.

icraat, rēs gestae.

iç kısım, pars interior.
içeriye sokulmak, sē insinuāre.
 -için (= uğruna), prō, *abl.*
içinde (mes. on gün-), intrā, *acc.*

içmek, bibō, ere, bibi;
 çok su içmek, multam aquam bibō.

içlima etmek, conveniō, ire. (askerler), ad signa conveniō, ire.

idama mahkûm etmek, capitlis damnō, 1.

idare, sevk ve idare, harbia sevk ve idaresi, tōtius bellī summa; summa imperiī; summa bellī administrandī.

idare etmek, regō, ere, rexī, rectum; administrō, 1.

iddia etmek (kendisinin bir şey olduğunu —), iddiasında bulunmak, simulō, 1.

ifa etmek, fungor, i, fūctus.
ifade etmek, ēdō, ere, didī, ditum; ferō, ferre, tulī, lātum.

ifşa etmek, patefaciō, ere, fēci, factum.

iftihar etmek, glōrior, 1.

ihamet, prōditiō, ōnis, *f.*; ma-iestās, ātis, *f.*; laesa fidēs; — etmek, prōdō, ere, didī, ditum.

ihanetle itham etmek, ma-iestātis veyā prōditiōnis accūsō, 1.